

SZÉKASZÓ

2009. augusztus

KARCFALVI-CSÍKJENŐFALVI KISÚJSÁG

NAGYBOLDOGASSZONY

Szép, ízes magyar nyelvünk Nagyboldogasszonynak nevezi a Szűzanyát. Ezzel a hosszú, de sokatmondó szóval fejezi ki augusztus 15. – nek, Mária mennybevitelének ünnepét. Nagy és szép nyári ünnep ez magyar népünknek, nekünk Mária-tisztelő székelyeknek, s annak a 34 egyházközségnek, köztük Csíkkarfalva és Jenőfalva népének, akik ezen a napon egyházmegyénkben templombúcsút tartanak. Kettős ünnep ez a nap nekünk Tekerőpatakiaknak is, hiszen ekkor van templomunk örökimádási napja.

Mária ünnepeink nagy részének megnevezésével egyedülállóan sajátos a nyelvünk. Míg a többi nyelvek az ünnep eseményét

A nagyboldogasszonyi ünnepi szentmise szónoka Nt. CSEDŐ ISTVÁN, tekerőpataki plébános, szentszéki tanácsos.

1945-ben született Csíkszentgyörgyön, abban a községben, amely a millenium éveiben 65 papot és 3 püspököt adott a katolikus hívőknek.

Teológiai tanulmányait befejezve, 1975-ben a boldogemlékű Márton Áron püspök szentelte pappá Gyulafehérváron. Fontosabb szolgálati állomásai: Szászrégen, Sepsiszentgyörgy, a mezőségi Katona, Balázsfalva, és végül Tekerőpatak, ahol 13 éve lelki gondozója az egyházközség híveinek.

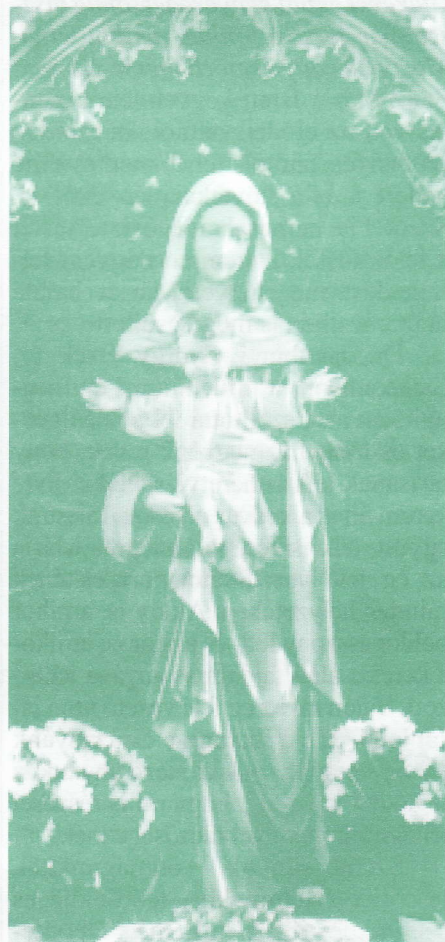
fejezik ki, mi az ünnepeket a „Boldogasszony”- személyéhez kapcsoljuk. Így van nekünk, és csak nekünk magyaroknak: „gyertyaszentelő, Lourdes-i, gyümölcsoltó, sarlós, Kármel-hegyi, havas, csodásérmű, kis és nagy Boldogasszonyunk. A „boldogasszony” kifejezés kapcsolódik ünnepi eseményekhez, szent helyekhez, tárgyakhoz és a természetben, a mindennapi életben éppen aktuális teendőkhoz.

Az ünnep tartalma: Mária mennybevitel. Ez a hittitok azt az igazságot foglalja magában, hogy Jézus anyja halála után testestől-lelkestől a mennyország-

ba jutott.

Mária test-szerinti megdicsőülésének hittétele, jóllehet azt az Egyház mindenkor vallotta, aránylag újkeletű. XII. Pius pápa az 1950. évi szentév alkalmával kihirdette, hogy „*a mindig szűz Istenanya, Mária földi életpályájának befejeztével, testével-lelkével a mennyei dicsőségbe felvétetett.*”

Ennek egyik alap oka az Istenanyaság. Szűz teste nem lehetett az enyészet martaléka, mert az Isten Fiát hordozta. Már az egyszerű ember is megóvná édesanyja testét az enyészettől, ha tehetné. Nem teheti. De az Úr Jézus tehetette, és meg is tette: Szűz Anyját testestől-lelkestől megdicsőítette. „*Aki a teremtőt, mint gyermeket keblén hordozta, annak az Isten örömeiben kell laknia*” – mondja Da-

HOZZÁD FOHÁSZKODUNK

Hozzád fohászokodunk,
Áldott Védasszonyunk,
Boldogságos szent Szűz,
Kegyes Anyánk!
Enyhíteni gyermekeid
Fájó keserveit,
Üdvöd honából, ó tekints le ránk,
Szemedből egy sugár
Ha fájdalomkra száll,
Megszűnnek dült szívünk gyötrelmei,
Anyánk, siess értünk könyörögni!

Csedő István plébános

MISSZIÓRÓL (UTÓLAG)

maszkuszi Szent János. S ugyancsak ő kérdezi: „*Hogyan lehetett volna a halál martaléka az a test, amely az Életet foganta?*”

A másik ok: a Szeplőtelen fogantatás. A halál és a test feloszlása a bűn következménye. Isten ezzel büntette Ádámot a bűn miatt: „*Arcod verítékével eszed kenyeredet, amíg vissza nem térsz a földre, amiből lettél. Mert por vagy és porba térsz vissza.*” Szűz Mária Isten kegyelméből mentes volt az eredeti büntől, és minden személyes büntől, tehát mentesülnie kellett a bűn következményeitől is. Szent Fia nemcsak megőrizte testét a feloszlástól, hanem a világvégi feláradást megelőzve, Máriát halála után a testben is megdicsőítette.

Dr. Jakubinyi György érsek úr, Csíksomlyón, a milleniumi év megnyitóján arra szólította fel a jelenlevőket és főegyházmegyénk híveit, hogy tartsanak lelkiismeretvizsgálatot. Erre kérem én is a kedves olvasót: Tartsunk együtt lelkiismeretvizsgálatot. Mária az ég felé vezető úton járt életének minden helyzetében. Akkor is, amikor boldogasszony lett, és akkor is, amikor a kereszt alatt fájdalmas anyává változott. Vajon mi az ég felé vezető úton járunk-e? Oda állhatunk-e Szűzanyánk elé és elmondhatjuk-e: Nézd anyánk, a te utadat követjük, hogy mi is részesei lehessünk mennyei dicsőségnek.

Szembesüljünk önmagunkkal, nézzünk értelmünkbe, lelkünkbe és szívünkbe, vizsgáljuk meg életvitelünket: nem vezet-e életutunk más felé, mint a Szűzanyáé?

Mária tiszta arcában keresve a mi arcunk vonásait, teremtsünk világosságot értelmünkben, alakítsunk ki helyes lelkiismeretet magunkban, hogy igaz, szent, tiszta keresztények legyünk. Csak a Mária életét követő keresztény tud vigasztalni másokat, ad jó példát testvéreinek, éri el azt a fenséges célt, amelyet Isten számunkra kitűzött: az örök életet. Ehhez eszközölgjön ki számunkra a jóságos Istenanya, akinek ünnepére buzgó lélekkel, élő hittel, és nagy szeretettel készülünk erőt, kitarást és sok kegyelmet.

Köztudott, hogy egyházközségünkben folyó év március 31. és április 4. között misszió volt.

A misszió szó etimológiáját tekintve latin eredetű és küldést, küldetést jelent. Szentírási megalapozottsága Jézus missziós parancsa: menjetek el az egész világra, hirdessétek az evangéliumot... Ez a küldetés az apostolokra - korunkban minden keresztyenyre - vonatkozik.

A mi esetünkben a küldetés /misszió/ a főpásztortól ered, Jánosi Gellért atyának szölt, hogy nálunk hirdesse az evangéliumot.

Mikor tartanak missziót? Nem gyakran. Olyan történelmi, vagy társadalmi változáskor, amely egy közösségre hatást gyakorol.

Pl. egy korszak kezdete, vagy vége: /1990-ben: kommunizmus bukása/, 2000-ben: az egyház alapításának 2000. éve/, 2009-ben: az erdélyi egyházmegye alapításának 1000. éve/.

A Misszió célja: - **Visszatekintés** az elmúlt korszakra, annak kiértékelése és a következtetések levonása

Jövöbenzés, a jövö megtervezése az eltelt idöszak hibáiból okulva.

Misszió nem csak nálunk, hanem Föegyházmegyénk minden templomában volt. Föpásztorunk, Dr. Jakubinyi György azért rendelte el, mert ebben az évben ünnepejük a főegyházmegye alapításának 1000. esztendejét, ugyanis Szent István király 1009-ben alapította.

Ha **visszatekintünk** az eltelt ezer esztendőre két 500. éves korszakra oszt-hatjuk:

1. az első 500. évet a dicsőség, a gyarapodás és a fejlődés jellemezte. Ebben a dicsőséges korban épültek templomaink, telepedtek le a különféle szerzetesrendek, alakultak iskolák és szociális intézmények.
2. a második 500. évet a fájdalom, a szenvedés az elszegényedés jellemezte. Állomásai: 1526. mohácsi vész, török hódoltság, az ország három részre való szakadása, reformáció. Ennek hatására a protestáns fejedelmek kiűzték Erdélyből a püspököt, szerzetesrendeket. Felszámolták kolostoraikat és intézményeiket. Továbbá: 1848-as forradalom, Trianoni és Párizsi diktátum, melynek következtében Romániához

csatoltak. Szenvedésünkre a koronát a nemzetellenes és egyházellenes kommunista rendszer tette fel, mely államosításban, egyházüldözésben és bebörtönzésben nyilvánult meg.

Változást 1989. jelentett, amikor megbukott a kommunista rendszer, amikor a magyarság és az Egyház visszakapta viszonylagos szabadságát, vagyónának, elkobzott javainak egy részét.

Az építkezés, a megalapozás hozs-zantartó és fájdalmas idöszaka ez úgy az egyház, mint az erdélyi magyarság számára.

Mindezt összegezve: fájdalmas a trianoni és a párizsi diktátum, a kommunizmus rombolása, a jelenlegi gazdasági helyzet. A legfájdalmasabb azonban az, hogy a magyarságnak nincs egy egységes, hosszú távú jövöképe, hogy nincsenek olyan karizmatikus vezetőink, akik az össznemzetben gondolkodnának.

Ha fürkészö szemeinket a **jövöre** szegezzük nagy valószínűséggel, azt mondhatjuk, hogy megmaradásunkat három tényező biztosíthatja:

- ne egyéni érdekekben, hanem közösségi szellemben gondolkodjunk és cselekedjünk.
- ne olvadjunk be. Ragaszkodjunk hitünkhöz és magyarságunkhoz.
- ne fogyjunk, hanem szaporodjunk. Dolgaink akkor alakulnának biztatóan, ha a Kárpát-medencében legalább 30 millióan lennénk.

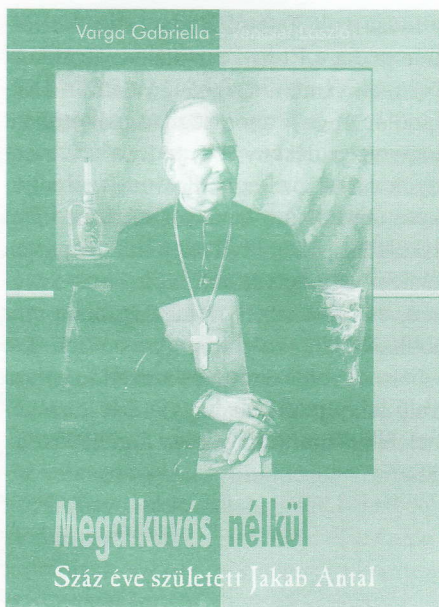
Hogy számszerően hányan vettünk részt a misszióban - nagyon sokan -, nem lényeges. Ezt lehetőségnek kell felfogni. Aki élt vele lelkileg gazdagította magát. Aki nem, az lelkileg szegényebb lett.

Tehát: **Mi volt a misszió célja:**

- hálaadás az eltelt 1000 esztendőért
- könyörgés a következő 1000 esztendőért, megmaradásunkért.

Farkas Árpád plébános

KÖNYVBEMUTATÓ DR. JAKAB ANTAL PÜSPÖKRŐL

Ez év május 12-én a szomszédos Csikdánfalván több mint 50 érdeklődő jelenlétében mutatták be a szerzők a „Megalkuvás nélkül – Száz éve született Jakab Antal”- című könyvet. Amint azt az előző lapszámunkban is megírtuk, a centenárium alkalmával emlékkonferenciát és több helyen könyvbemutatót tartottak. Ezeket a jelenlévők részletesebben ismerkedhet-

tek meg a Kilyénfalván született nagy püspök életével és szenvedéseivel.

Most, augusztus 24-én lesz 58 éve, hogy letartóztatták és 13 évi szenvedések és megaláztatások után 1964. április 16-án szabadult a rabságból. Véleményünk szerint, hogy minél többen megismerhesék a püspök életútját, e nagyszerű kiadvány nem hiányozhat egyetlen magyar iskola és hitoktató könyvespolcáról sem.

A könyv VI. fejezetében megszólalnak kortársai, azok akiket tanított, akikkel együtt dolgozott, akiket szentelt és akiket lelkipásztori munkájukban irányított. Közöttük van a napokban elhunyt Székely Gergely plébános is, aki 1975-1990 között Nagyboldogasszony Egyházközség lelki atyja volt. Nagyra becsült volt lelkipásztorunk az említett könyvben KÜZDÖTT, DOLGOZOTT, SZENVEDETT címmel így emlékezik a főpásztorról:

„Jakab Antal Márton Áron után igazi püspöke volt egyházunknak, az egyházért megszenvedő főpap volt.

Mint ember is Isten különleges teremtménye volt, mert a nagy tehetség és tudás nem tette gögössé. Teológiai tanárként is megértően viszonyult diákjaihoz,

és püspökként is tudott nagyon kedvesen a nép nyelvén beszélni.(...) Tizenhárom évet szenvedett a börtönben, mégis bámultuk, hogy milyen életerősnek tűnik, nem látszik rajta a börtön nyoma.

Mivel kispapi éveimben a beteggondozás nagyon sok erőmet és időmet igénybe vette, Jakab püspök a vizsgákon velem nem volt olyan szigorú, mint másokkal. Jó szívvel és megértéssel volt irántam mindig, s amiben tudott, segített.(...) A papszentelésemet végig fényképezte, s a szülőfalumba, Gyergyóalfaluba a primiciámra is eljött.(...) Nagy megtiszteltetés volt számomra az is, hogy Jakab Antal a püspökszentelésre utazó római küldöttségbe is beválasztott, s a csodálatos szentelési ünnepségen én is jelen lehettem. Felejthetetlen élmény volt.

Azt is neki köszönhetem, hogy kéresemet megértve *Karcfalváról* elhelyezett Malomfalvára. Már földi életében szent volt. Mi, kispapok legalábbis annak tartottuk.

Biztos, hogy a Jóisten már halálakor Országába vitte őt, amiért ő annyit küzdött, dolgozott és szenvedett.”

Németh Sz.

A SZERZETESI ÉLETERET ÉS A TANÁRI PÁLYÁT VÁLASZTOTTA

Száznegyven éve, 1869. augusztus 20-án született Karcfalván GIDRÓ BONIFÁC Bencés szerzetes, tihanyi és pannonhalmi apát, komáromi gimnáziumi tanár és igazgató.

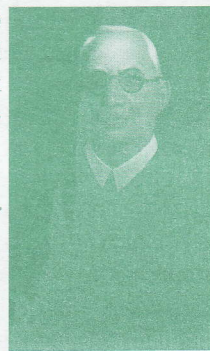
Sorsa úgy hozta, hogy a Csíksomlyói Katolikus Főgimnázium elvégzése után hivatása és munkája elszólította szülőföldjéről, nagyon ritkán tért haza látogatóba rokonaihoz. Egy ilyen látogatásra emlékszik vissza a most 77 éves

nyugdíjas gyárigazgató, Gidró Géza, aki így ír a szerzetes-tanár Ausztráliába szakadt egyik rokonának: „Én, Gidró Bonifác tihanyi apátot az 1940-1943-as években láttam, mikor hazalátogatott és ahol én lakom, abban a kertben sétáltak unokatestvérével. Piros püspöki sapkát viselt övvel és onnan oldalt leflogó keszttel maradt az emlékezetemben.”

Győrben, a Bencés templom kriptájában helyezték örök nyugalomra. A

140 éves évforduló alkalmával ezúttal újból emlékezzünk falunk hírneves szülöttjére.

Németh Szilveszter

GYERMEKRAJZOK A SZEMÉLYISÉG TÜKRÉBEN

A rajzolás-teremtés, a gyermekek számára az alkotás folyamata sokféle élményt kapcsol össze: emlékek és élmények indulati feszültségét ötvözik, formák és színek elrendezésére készíti a gyermekeket, megnyilvánulnak, mint a megfigyelőképesség, mozgékony fantázia, szintetizáló erő, belső erőforrások gazdagsága, színvilág, örömrzés fokozatai, akarat, kitartás, és más egyéni stílusjegyek, mint vonalminőség, formavilág stb.

A 2008-2009-es tanévben csoportom egy részének volt bátorsága vállalni

a kihívást a különféle rajz pályázatokra, ahol az alábbi eredmények születtek:

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége által Hargita megyében megszervezett népmese rajzpályázat, 6 évesek korcsoportjának I. díjazottja Bogács Amanda, a II. és III. helyet Kelemen Réka foglalta el.

Hat megye között zajlott le a Brassói posta szervezésében „Jön a nyulacska” címmel húsvéti rajzok versenye és kiállítása, melyen I. díjat Vízi Krisztina, II. díjat Kelemen Réka nyerték.

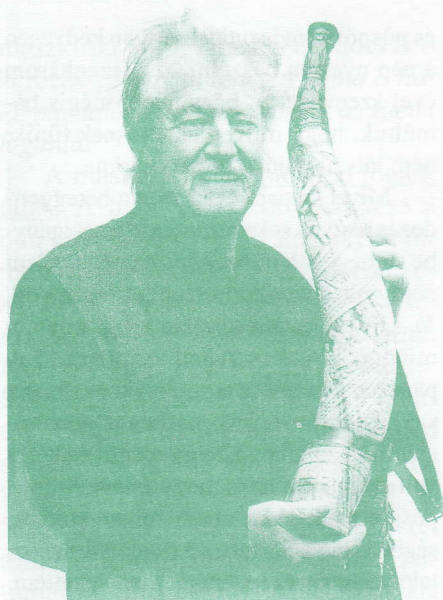
Marosvásárhelyen a Tappancs folyóirat májusi rajzpályázatát Kovács Mónika nyerte meg.

Országos gyermekfolyóiratokban megjelent rajzok alkotói: a Szivárványban: Antal Krisztina, Kelemen Réka, a Kispajtásban: Antal Krisztina, Bálint Botond, Kelemen Réka, Kovács Mónika, Vass Amanda, Vízi Krisztina.

Vízi András kiváló zenei képességéért, Farkas Tamást sportszerű jégkorongozásáért dicséretjük.

Jaszenovics Teréz

A CSÍKJENŐFALVÁN SZÜLETETT KISS ERNŐ NÉPI IPARMŰVÉSZ 80 ÉVES

Jenőfalván született, de tizenhét évesen elhagyta a szülőföldjét, és olyan szép pályát futott be - kitartásának, szorgalmának és főleg tehetségének köszönhetően -, hogy erre szülőfaluja is büszke lehet.

Az elemi iskolát Jenőfalván végezte, de sajnos nem végezhetett anyanyelvén.

1940-tól a csíkszeredai Római Katolikus Főgimnáziumban már magyarul tanulhatott, azonban 1945-től úgy érezte, hogy tovább ismét nem lesz lehetősége anyanyelvén tanulni. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy megérjen benne az elhatározás: az anyaországban próbál boldogulni. 1947 januárjában a zöld határon próbált átjutni (igaz, akkor a zöld határ nagyon fehér lehetett...), de elfogták, és sok könyörgés és a teljes csomagja ellenében továbbengedték. Így szó szerint egy szál ruhában jutott el Debrecenbe, ahol aztán sok nehézség és nélkülözés után népi kollégistaként érettségizhetett. Egyetemi tanulmányokra nem is gondolhatott, anyagi helyzete nem tette lehetővé. Behívták katonának, és elvégezte a kultúrújszaki iskolát. A Honvéd együttes táncosaként és a zenekar hegedűseként szép sikereket ért el. Közben a magyarországi illetékesek nyomoztak itthoni múltja után, s mivel kiderült, hogy „osztályidegen”, azonnal kizárták a hadseregből.

Ismét új életet kellett kezdenie.

Először a tatai mozivállalatnál dolgozott, és reklámfőnökként minőségi, művészi plakátokat készített. Később egy kereskedelmi vállalatnál kereskedelmi egységek kialakítását tervezte és hajtatta végre. Emlékszem, hogy mutatott

olyan presszót, cukrászdát és akkor még nagyon újnak számító önkiszolgáló étel-miszerüzletet, amelyeknek a berendezését ő tervezte és kivitelezte. A hatvanas évek elején járunk, ekkor már rajzolt, festetgetett, kitűnő portrékat készített.

Negyven éves korához közeledve egyre többet foglalkozott fafaragással. 1969 nyarán két olyan esemény is történt, amely hozzájárult, hogy a fafaragásban felismerje élete nagy lehetőségét. Mivel ebben az időben minden nyarat itthon töltöttek a feleségével, Edittel együtt, egy alkalommal meglátogatta volt osztálytársát, Rácz Jóskát, aki akkor karcfalvi plébános volt. Beszélgetés közben Jóska mutatott neki egy nagyon szépen faragott szipkát, és azt

mondta, hogy ez a te műved, második gimnazista korodban faragta három napos lelkigyakorlat idején, amikor beszélgetni nem volt szabad, de faragni igen... Tanúja voltam annak, hogy másnap Szeredában egy üzletben meglátott egy szép és kitűnő minőségű kínai fafaragó készletet, és azonnal megvásárolta. (Arra is emlékszem, hogy 1000 lej volt az ára akkori pénzben, amit Ernő nagyon kicsinek talált.) Nemsokára fő foglalkozása lett a fafaragás, és egymás után készültek szebbnél szebb alkotásai. Úgy érezte, hogy életének első negyven évét „elpazarolta”, és sok pótolnivalója van.

Ezért minden energiájával bekapcsolódott a hetvenes években kibontakozó népművészeti mozgalomba. Megalakult az Országos Népművészeti Egyesület, melyben a fafaragó szekció vezetője lett. Ebben az évtizedben már sok egyéni ki-

állítás volt Tatától Budapestig, külföldön pedig a Ruhr-Fesztiválon, az akkori Nyugat-Németországban, valamint Hollandiában és Finnországban. Alkotóként nagyon termékeny volt, pedig a hetvenes-nyolcvanas években 18 éven át óraadóként tanított a tatabányai Kereskedelmi Iskolában. Ezen kívül az elmúlt negyven évben vagy hetven fafaragó tábort vezetett, és talán vezet az idén is, noha már többször elhatározta, hogy ezt a munkát - bár nagyon szerette és szereti -, korára való tekintettel abbahagyja. Mesterségének általa tanított ágait így foglalja össze:

„Én személy szerint leborulva hálát adok az Istennek, hogy Jézus szenvedéseinek hetében, 1929-ben egy kicsi székely faluban jókedvében megteremtett, kacskaringós életutamon a tenyerében tartott, és fejem fölött tartja óvó kezét mindennapjaimban.”

Cs. Kis Ernő

„Ugyancsak a tanítás kényszerét éreztem ahhoz, hogy szakkörök formájában összefogjam azokat, akik vonzódnak a fafaragáshoz, igényük van a tárgyalgató sok-

rétű lehetőségének megismerésére. Fa,

csont, szaru, agancs. Karcolás, ékrovás, síkfaragás, dombormű-faforagás, egytől egytől faragott tárgyak, szobor, dombormű, áttört fafaragás, applikációk, népi ékszerek, népi hangszerek.” Ezekben, a táborokban nem csak faragtak, hanem végigénekeltek őket, és Ernő a tanítványait még táncolni is tanította.

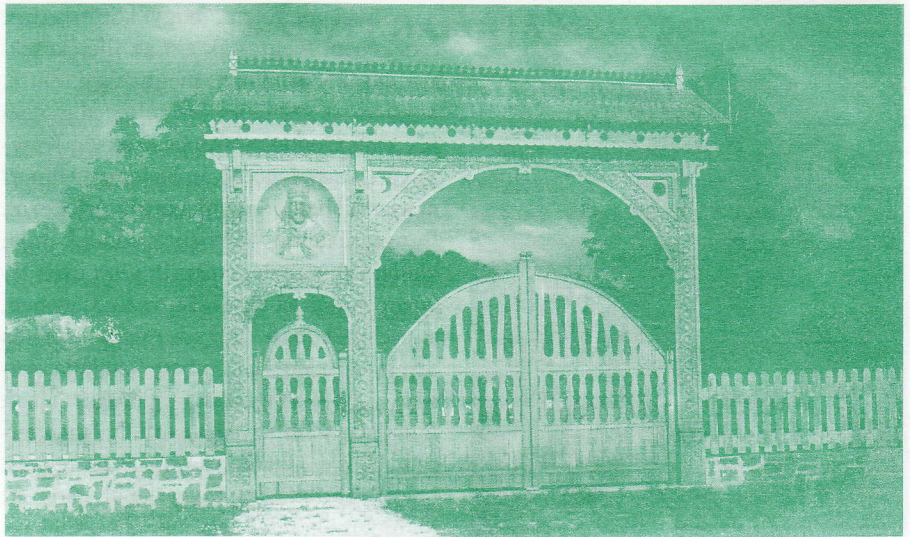
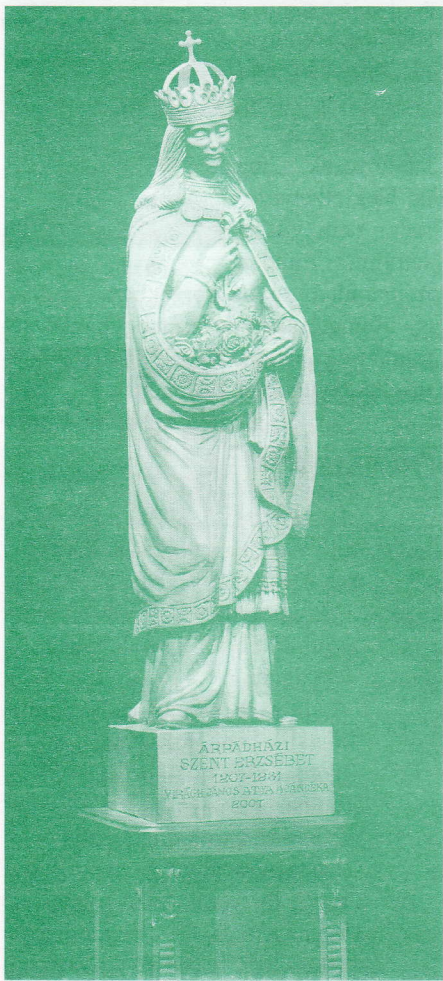
Mindig megőrizte eredeti nyitottságát, sokoldalúságát. Amellett, hogy jó táncos volt, nagyon szépen tud énekelni is, rengeteg népdalt, balladát ismer, érdeklődik a művészettörténet, az irodalom,

ezen belül a költészet. Az otthonát is művészként alkotta meg. Kertes családi házát több évi kemény munkával szinte teljesen sajátkezűleg készítette el felesége segítségével. Ma már a lakása, az udvara, a kertje műveinek múzeuma is. Neves művészek, iskolás csoportok látogatják otthonát. Alkotóművészete és a költészet kapcsolatára két példát említek:

Szülőföldjét tizenhét évesen hagyta el, Tatán igazi új otthonra lelt, de művészi munkájának legfőbb ihletője máig a székely népművészet. Gyönyörűen faragott bejárati kapujának belső oldalára a következő Illyés Gyula-idézetet faragta:

„Almodtam én egy kapuról
Melyen, mint csodafürdőn ki áthalad,
Jött bárhonnán, szívvel ideszakad,
S nem élhet valóban, csak e helyen.”

A másik példa: A nyolcvanas években nagyon fájdalmasan érintette a romániai falurombolás híre. Olvasta Farkas Árpád *Sorsszorító* című versét, és nagy hatással volt rá. Ekkoriban hozták az udvarára egy három méteres faoszlopot bizonyos célra. De ő a Farkas Árpád-vers hatására

fába szorított szenvedő férfialakját formálta meg belőle – gyönyörűen. Nem is próbálom leírni, hogyan, azt látni kell. A versből a következő sorokat véste a fába:

„S ti csak nézitek, miért kiabálok?
Hangomtól átrándul rajtatok az iszonyat.”

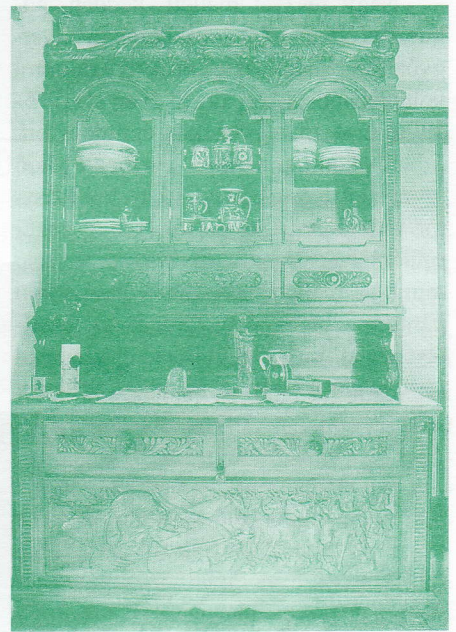
Ez az oszlop a művész udvarán a bejárati kapu közelében van felállítva. Ahányszor ott járok, mindig megállok előtte, és... párás lesz a szemem.

Ernő, Cs. Kiss Ernő faragóművész minden helyi s országos elismerést, kitüntetést megkapott, amit egy alkotó népművész, népi iparművész megkaphatott. Túl a nyolcvan éven is alkot, bár már nem olyan lendülettel, mint ezelőtt tíz-húsz évvel. Sokrétű alkotását az is segítette, hogy a művészi munkához a feltételeket találékonysággal, ezermestéri megoldásokkal biztosította. Hogy csak egy példát emeljek ki: mivel nehéz volt megfelelő méretű faanyagot beszerezni, rönkfát viszont könnyebben és olcsón kaphatott, ezért gyerekkori emlékei alapján a Madicsában látott vízfűrészek működési elve alapján készített egy fűrészt a saját műhelyében, amelyet természetesen nem víz, hanem villanymotor hajt. Így faragásra alkalmas méretű faanyagot bőségesen tudott előállítani, sok kezdő fafaragót is ellátott nyersanyaggal.

Nem tudom, van-e a faragóművészetnek, az iparművészi munkának olyan ága, amit ne próbált volna ki sikerrel. Lakásában minden bútort ő készített, de van többek között egy fekete dióból készült gyönyörű parasztkarok ebédlő, amely bármely profi műbútorasztalosnak becsületére válna. Ernő, aki nem volt egy napig se asztalosinas vagy segéd, siker-

rel elkészítette. Ha valaki előtte megkérdezte volna, hogy tud-e parasztkarok ebédlőgarnitúrát készíteni, azt felelhette volna az ismert anekdota szavaival: - Biztosan tudok, de még nem próbáltam. - Annyira önálló és újító alkotó, hogy ez a kérdés és ez a válasz szinte minden alkotása előtt elhangozhatott volna.

Azt kívánom neki, a Fennvaló segítségével, hogy még sokáig alkothasson szépet

– feleségének, Editnek a támogatásával, akivel több mint 50 éve egyetértésben, boldogságban él.

Remélem, hogy a jenőfalviak egyre többen és egyre jobban megismerik munkásságát, és büszkék lesznek rá.

Bara Béla

MÉG EGY NÉV, AMIRE BÜSZKÉK LEHETÜNK

A napilapokban és TV-ben lépten-nyomon jelennek meg különféle interjúk, beszélgetések KELEMEN HUNOR parlamenti képviselővel, az RMDSZ államelnök-jelöltjével.

Többen kommentálják jelölését, elhangzanak pro és kontra vélemények, ki van mellette, ki kevésbé látja helyesnek jelölését. Mindezekkel kapcsolatban maga a jelölt is nyilatkozik, felel a feltett kérdésekre és próbálja megtalálni saját üzenetét, mint államfőjelölt, vállalva az azzal járó kockázatot.

Távol áll tőlem, hogy korteskedjek érdekében, megteszik azt az illetékesek. Az olvasónak talán mégis úgy tűnik, hogy ez a szándék vezérel, pedig nem így van. Gondolom nincs szükség Karcfalván, vagy Jenőfalván Kelemen Hunort népszerűsíteni, munkájáról értekezni. Egyszerűen mi helybéliek tudunk róla, közöttünk van és ismerjük több éves tevékenységét az RMDSZ vezetőségében, a parlamentben. Vagyis talpra esett és szinte minden helyzetben feltalálja magát. Egyik elhangzott nyilatkozatában mondja: „- Én az egész erdélyi magyarság jelöltje kívánok lenni...” és tegyük hozzá, pártállástól függetlenül. Nos, itt jövőnk mi karcfalviak, jenőfalviak a képbe. Kiket képvisel első sorban, ha nem a szülőfalujában élő embereket? Barátait, osztálytársait, tanítóit, egyszerűen mindenkit. És akkor tegyük fel egy másik kényes kérdést: a soron következő államelnök választáskor mi, falubeliek elme-gyünk szavazni, vagy nem? Rossz időre, esetleg az idős korra, vagy betegsége

hivatkozva maradunk távol? Közömbösek leszünk-e most is, mint annyiszor a választások idején? Maradunk-e azzal a megszokott véleménnyel, hogy „úgyis azt csinálnak nálunk nélkül, amit akarnak”? Merem remélni, hogy ezúttal nem így gondolkozunk és minden szavazati joggal rendelkező falus társa szavazni fog és az ő nevéhez üti a pecsétet. Szégyen lenne ország-világ előtt, hogy éppen községünk lógna ki azon települések sorából, ahol a legkevesebb szavazó járult az urnák elé. Mi száz százalékra kell bizonyítsunk és büszkék kell legyünk arra, hogy az erdélyi magyarság köréből, a sok millióból éppen a mi falunk szülöttjét választották politikusaink államelnök-jelöltnek. Több mint bizonyos, hogy megérdemelte.

Természetesen Romániában még nincs reális esély megválasztására, de akik jelölték megfelelő stratégiát dolgoztak ki a romániai magyarság érdekében, ami a második forduló esetén nyilván befolyásolja az új államfő kilétét.

Németh Sz.

IN MEMORIAM - ELTEMETTÉK SZÉKELY GERGELYT, VOLT PLÉBÁNOSUNKAT

Nagy részvét mellett, kedden, augusztus 11-én, 86 éves korában Gyergyóalfaluban helyezték örök nyugalomra volt plébánosunkat, aki 15 éven át (1975-1990) szolgálta egyházközségünk híveit.

A kommunizmus éveiben sokat szenvedett és börtönviselt lelkipásztor munkájára tisztelettel és nagyrabecsüléssel tekintünk vissza, hisz nevelő munkája mellett neki köszönhető a mai kántor- és harangozói ikres lakás felépítése, valamint a Nagytemető dróthálóval történő körbekerítése. Mindig igyekezett

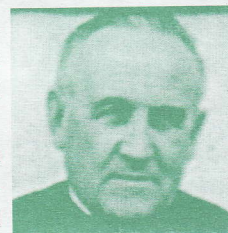
valami újat, valami láthatót megvalósítani. Jó szervező képességgel rendelkezett, a templom kerítésén belül nyírfákat ültetett, lent vaskerítést, a kijárhoz pedig vaskorlátot készíttetett. Gondoskodott a templomhajó újrafestéséről, a különböző javítások elvégzéséről. Szolgálati ideje alatt készült el és szentelték fel a középső harangot is, ami nagy meglepedéssel töltötte el a híveket.

Voltak azonban olyanok, akik nehezteltek reá, mert mindezekhez a megvalósításokhoz időnként kérte a lakosság

segítségét és anyagi hozzájárulását is. Erőfeszítései kézenfekvőek, látványosak ma is, hisz elhelyezésekor nem vitt el semmit, minden itt maradt az egyházközségben.

Temetési szertartásán egyházközségünket egy nagyszámú küldöttség képviselte. Nyugodjék békében.

Erőss László, ny. kántor

X. NAGYBOLDOGASSZONY NAPOK PROGRAMJA

Augusztus 14, Péntek:

- 09⁰⁰ Kispályás labdarúgó bajnokság kezdete (labdarúgópálya)
- 13⁰⁰ Kézműves foglalkozás gyerekeknek (piactér)
- 15⁰⁰ Vallási vetélkedő (templom és környéke)
- 16⁰⁰ MeseHetes - rajzfilmzene koncert (piactér)
- 17⁰⁰ Ügyességi vetélkedők (piactér)
- 19⁰⁰ Ifjúsági szentmise
- 21⁰⁰ Filmvetítés: Karcfalva és Jenőfalva múltja és jelene (piactér)
- 22⁰⁰ Bojtorján koncert (piactér)

Augusztus 15, Szombat:

- 12³⁰ Ünnepi szentmise
- 18⁰⁰ Ünnepi gálaműsor: (piactér)
 - Ördögborda néptánc együttes műsora (Balánbánya) - muzsikál a Kedves zenekar és barátai
 - Elevenek néptánc együttes (Csíkszentdomokos) - muzsikál a Kedves zenekar és barátai
 - 7Határ zenekar koncertje (Simon Katalin)
 - Székely Góbék előadása
 - Karcfalvi-Jenőfalvi gyerekfúvószenekar koncertje
- 22⁰⁰ Utcabál, Zenél a Kalória Band (piactér)

Augusztus 16, Vasárnap:

- 12⁰⁰ Ádám Gyula fotográfus könyvbemutatója: (Régi községháza, díszterem)
 - Arc poetika
 - A székelyföldi vízikerekek nyomában
 A könyvet méltatja és bemutatja Macalik Ernő tanár úr.
- 12⁰⁰ Tokányfőzők találkozója (Labdarúgópálya)
- 13⁰⁰ Fúvószenekarok találkozója (Labdarúgópálya)
- 16⁰⁰ Öregfiú mérkőzés (Labdarúgópálya)
- 17⁰⁰ Hargita Karcfalva – Szentmihályi törekvős futballmérkőzés (Labdarúgóp.)

Hargita Megye Tanácsának sajtószolgálatától értesültünk

HARMINCKÉT PÁLYÁZAT HARMINCHAT HARGITA MEGYEI KÖZSÉGTŐL

Összesen 32 uniós pályázatot nyújtott be Hargita megye 36 községe a július 31-i határidőig a 322-es intézkedés keretében, amely a falvak felújítására és fejlesztésére, az alapszolgáltatások javítására a vidéki lakosság és gazdaság számára, valamint a vidéki örökség megőrzésére és korszerűsítésére nyújt anyagi támogatást, az agrár és vidékfejlesztési pályázati programon belül, a strukturális alapokból. Erre csak községek pályázhattak, a 36 község pedig a megye vidéki településeinek 61 százalékát teszi ki. A pályázatok összértéke 84 millió euró, így rengeteg pénz áramlik a megyébe, ha a pályázók nyernek.

KÖZLEMÉNY

A Polgármesteri Hivatal felhívja az adófizető polgárok figyelmét, hogy közeledik az év végi határidő (szeptember 30) az elmaradt adók, valamint a személyszállítási illeték kifizetésére. Ugyanakkor felkéri a lakosságot, hogy a régi jó hagyományokhoz híven legalább minden hét végén seperjék meg a házak előtti utcarészeket. Különös figyelmet kell fordítani Karcfalván az Alsó vasút utca minél gyakoribb takarítására, mert a sok szénahulladéktól eldugulnak az esőcsatorna rácsai.

NÉGY FELSZERELT TŰZOLTÓAUTÓT KAPOTT HARGITA MEGYE

Négy teljesen felszerelt tűzoltóautó érkezett július 28-án Csíkszeredába a **Hargita Megyei Olt Sürgősségi Esetek Felügyelőségéhez**. A műszaki mentésre és elsősegélynyújtásra alkalmas intervenció autókat a Centrul Transilvaniei Közösségi Fejlesztési Egyesületen keresztül nyerte el Hargita Megye Tanácsa a Regionális Operatív Programból. Így négy város kapott egy-egy tűzoltókocsit: Csíkszereda, Gyergyószentmiklós, Maroshévíz és Székelyudvarhely. A 7-es Központi Fejlesztési Régió hat megyéje – Brassó, Fehér, Hargita, Kovászna Maros, Szeben – négy-négy tűzoltóautót kapott összesen 13 927 565,52 lej értékben (TVA nélkül).

A technikai átvételt követően Hargita Megye Tanácsa sajtótájékoztatót mutatott be a négy új tűzoltóautót a csíkszeredai Szabadság téren. Borboly Csaba megyei tanács-elnök elmondta, hogy tízmillió eurós projektet mentett meg Hargita, Kovászna és Maros megye azáltal, hogy kifizette a közel egy-egy millió eurós előfinanszírozást, a Központi Fejlesztési Régió másik három tagja, Brassó, Fehér és Szeben megye ugyanis nem fizette ki az előfinanszírozási részét.

Constantin Strujan prefektus elismerte, hogy a kormány intézkedései ezen a téren nem elegendőek, ezért üdvözlendő a megyei tanács erőfeszítése.

A kormány megbízott azt is méltatta, hogy az országban Hargita megyében van a legtöbb önkéntes tűzoltócsapat, minden településen van egy.

A Szabadság téren összegyűlt gyerekek beülhettek a tűzoltókocsikba, kipróbálták a dudát meg a szirénát, majd tettek velük pár kört.

OTTHONI GONDOZÁS TELEPÜLÉSÜNKÖN

Mit jelent a CARITAS szó? Latin elnevezés, jelentése SZERETET, a katolikus egyház nemzetközi segélyszervezete. Ennek keretében működik a Caritas Otthoni Beteg gondozó Szolgálat, amely ápolásra, gondozásra szorulóknak számára az otthonukban való ellátásukat teszi lehetővé. Célja olyan rászoruló embereken segíteni, akik ágyban fekvő betegek, mozgáskorlátozottak, s ezért mindennapi dolgukat önállóan nem tudják elvégezni. Az ellátás nemzetiségi, politikai vagy felekezeti hovatartozástól függetlenül történik.

Tevékenységeink közé tartozik az alapápolás, háztartási segítség nyújtás és szakápolás. Tevékenységünk során nem csak az ágyban fekvő betegeket gondozzuk, hanem a járó betegek ellá-

tásban is segítünk. Az otthoni beteg gondozás előnye, hogy betegeinket saját otthonukban ápoljuk, ami jelentősen befolyásolja felépülésüket. Az otthoni gondozás fontosságát tekintve, a kezelések, a sebkötözés, alapápolás, vérnyomásmérés, cukorszint mérés és a mozgásukban korlátozottak segítségével az idős és beteg embereknek szükségük van arra, hogy panaszai, örömeik meghallgatásra, vigasztalásra találjanak. Mindez feladataink közé tartozik, mint ahogy a gyógyítás.

A CARITAS Otthoni Beteg Gondozás szolgálat Csíkkarcfalva községben 2001-ben indult el és a székhelyünk Csíkjénőfalván van. Jelenleg 97 beteget látunk el, és arra törekszünk, hogy a továbbiakban is emberhez méltóan segíthessünk, még jobb minőségű ápolást nyújthassunk a gondozottaknak. Kezdetben gyalog jártunk az ellátottakhoz, jelenleg személyautó áll rendelkezésünkre, hogy hatékonyabban dolgozhassunk.

A minőségi ápolás érdekében a CARITAS szakmai képzéseket szervez számunkra, svájci trénerekkel (előadókkal), mint például HOSPICE, KINAESTHETICS az ápolásban és lelkigyakorlat. Ezeknek a felkészítőknek köszönhetően Kelet Európában elsőként alkalmazunk olyan módszereket az ápolásban mint például a Kinaesthetics, amellyel megkönnyítjük a munkánkat és a beteg embereknek a megmaradt képességét felhasználjuk, kiaknázzuk.

Munkánk folyamán együttműködünk a helyi önkormányzattal, a szakorvosokkal és a betegbiztosítóval, ami lehetővé teszi, hogy a továbbiakban is megfelelő gondozásban részesítsük a beteg és idős embereket, elviselhetővé téve szenvedéseiket.

Márton Klára
Gábor Mária Izabella
Kozma Irma

EGY NAP A „DUNÁBAN”

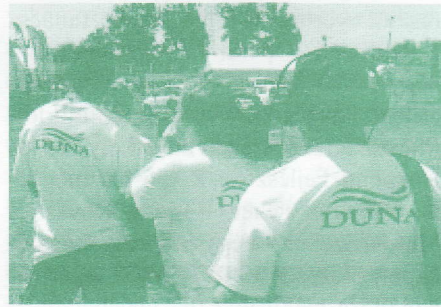
Mármint a DUNA TV-ben. Bizonyára mindannyian kellemesen gondolunk vissza az idejünkösdi búcsút megelőző napokra, amikor türelmetlenül vártuk a DUNA TV stábját, hogy megkezdjék élő és bejátszásos adásukat **Karcfalváról**.

Természetesen nem volt könnyű a helyi szervezőknek, hogy minden feltételt megteremtsenek egy ilyen adás lebonyolítására, hisz közel 40 TV-s szakembert és műsorvezetőt vártak az alkalomra. Talán nem volt senki közülünk, aki ne tudott volna mi fog történni a községben, ugyanis plébánosunk idejében közölte híveivel a tévések szándékát, kérve segítségünket, hozzáállásunkat az előkészületekhez.

Mivel a stáb a vártemplom környékén szándékozott berendezkedni műsoreivel, szükség volt a környék rendbetételére, hisz a szakemberek többek között nagy hangsúlyt fektettek a több évszázados templomunk bemutatására. Az egyháztanács mellett a polgármesteri hivatal is mozgósított és anyagilag támogatta az előkészületeket. Nem maradtak ki a segítségnyújtásból a helyi cégek sem, mint például a MODEL PROD-COM SRL (Bartalis család), akik oroszlanrészt vállaltak a templom és környékének rendbetételében, gépjárműveket biztosítva az akció lebonyolításához. A hívek egy része is kivette részét a munkából. A karcfalvi és jenőfalvi asszonyok a templomban és a templomudvarban szorgoskodtak, a férfiak egy része a gyilok-folyósót tette rendbe, mások füvet, gyomnövényt kaszáltak és a kerítésen kívüli részeket próbálták szebbé varázsolni. Közel 20-25 személyre tehető azok száma, akik komolyan vették a felhívást, segítségnyújtást, ami nem mondhatni soknak a két faluból. Sajnos, voltak olyanok is, akik közömbösen néztek, hogy mások dolgoznak, pedig felfért volna a több segítség. Amikor egy ilyen méretű akcióról van szó, amikor mindenki tudta, hogy több millió anyaországi és a világon szétszórt honfitársaink, elszármazottaink is látni fogják az adást, elvárták volna a helyi szervezők, hogy az itthon élők még többen vegyék ki részüket a közös munkából. Azok neveit, akik ott voltak talán érdemes lenne felsorolni. Ha nem is tesszük ezt, mindenképpen dicséret és köszönet illeti őket.

Hála a közmunkában résztvevőknek, végül minden előkészület megtörtént és elérkezett a várva-várt pénteki nap, vagy-

is május 29. délutánja, amikor a képernyőn a nézők élőben láthatták, hallhatták településünk bemutatását és az ez alkalommal celebrált szentmise közvetítését. Ez úttal a DUNA TV nézői szerte a világon betekintést nyerhettek előljáróink, vállalkozóink, népművészeink munkájába, láthatták, meghallgathatták a gyermek fúvósenekar és a furulyás kisgyermek, valamint az óvodások és

kisiskolások előadásait, szerepléseit. Külön élmény volt látni a gyergyóalfalvi keresztalja fogadását, a távolabbról érkező zarándokok úti beszámolóját.

E mozgalmas pénteki nap után, vagyis Pünkösöd szombatján reggel 5 órakor indultak községünkben is a zarándokok a csiksomlyói búcsúra, ahol részt vettek a több százezer zarándokkal együtt a Hármashalom oltáránál celebrált szentmisén. Pünkösöd vasárnap este az itthon maradtak a plébánossal együtt kürtöskaláccsal és hűsítő itallal várták a hazatérő zarándokokot. Itt említjük meg, hogy Pünkösöd vasárnap – valószínű, a TV adás hatására – két autóbusszal és néhány kiskocsival érkező zarándok látogatta meg településünket, akik részt vettek a 11 órás szentmisén is. Közöttük volt a magyarországi KDNP több tagja, élén **Semjén Zsolt** elnökkel és **Harragh Péter** parlamenti képviselővel. Ugyancsak zarándokként látogatott haza Bara Béla kíséretében a 80 éves csikjenőfalvi születésű, de a magyarországi Tatán élő **Kiss Ernő** híres fadaragó népi iparművész, aki köszöntötte az itthoniakat, és meghatódva osztotta meg néhány gondolatát a templomban lévőkkel.

Amint látjuk, az elmúlt hónapokban, napokban mozgalmas volt a művelődési élet községünkben. Kortársalálkozók, első áldozás, esküvők, névnapi ünnepek és más rendezvények váltották egymást. Eközben a hangulatot talán kissé beárnyékolta egy-egy hozzátartozónk elvesztése, no meg a nehéz gazdasági világ-

válság, amely nálunk is érezte és érezeti hatását. Reménykedve nézünk azonban a jövőbe és itthon a nehéz munkát végezve hitben megerősödve próbálunk segíteni magunkon, hogy átvészeljük az előttünk álló nehéz időket. **Nagyboldogasszony napján**, amikor a Szűzanya mennybe felvételét ünnepeljük, erre kérjük közbenjárását a teremtő Istennél.

Németh Sz.

TUDJA-E, HOGY

Az ókori rómaiak már ismerték a taximétert. A kocsikerék bizonyos fordulata után egy bronzgolyó hullott az erre szolgáló dobozba. A golyókat ezután össze számolták, s ennek alapján állapították meg a bérkocsi viteldíját.

*

Miért nevezték fiákernek a bérkocsit? Párizsban az első bérkocsi-vállalkozó házán St. Fiacre szobra állt. A védszent nevét ruházták át a fiákerre és a fiákerekre.

*

A kényelmes utazásra alkalmas első járművet a hagyomány szerint Mátyás király használta, aki a szekér alvázának első és hátsó tengelyére függőlegesen szívós és hajlékony fadúcokat erősített, és szíjjakkal ezekre függesztette a kocsiszekrényt, ami a jármű döccenéseit hintázó mozgássá változtatta. Így született meg a hintó.

*

Az első kerékpárt egy elszegényedett német báró, Karl Drais találta fel, aki két egymás mögé helyezett fakereket szerelt össze, és a lábával a földet rugdalva közlekedett vele. Az első pedálokat Micheau szerkesztette és ennek alapján 1860 körül kezdték meg a Micheau-féle kerékpár sorozatgyártását.

*

Az első vasút 1825-ben indult Angliában.

*

Ha a vasúti pálya emelkedése 15 ezrelékes, az azt jelenti, hogy 1 km hosszú útszakaszon a pálya 15 m-t emelkedik.

*

A vasúti közlekedésben a pályatest mellett elhelyezett táblán található ferde vonalak figyelmeztetik a mozdonyvezetőt arra, hogy jelzés következik. Egy vonal 50 m, kettő 100 m és három vonal 150 m távolságról figyelmeztet a közeledő jelzésre.

KORTÁRSTALÁLKOZÓK

A hagyományokhoz híven ebben az évben is a kortáristalálkozók színhelye volt településünk. A 40, 50 és 60 évesek többsége, valamint hozzátartozóik szentmisén vettek részt, majd az ünnepeltek közül a legtöbben mulatva búcsúztak az eddig eltelt évektől, reménykedve, hogy az elkövetkező időszakot is egészségben töltik el.

Az 1949-ben születettek: Albert András (+), Antal László, Antal Vilmos, Antal Vidor, Barabás Regina, Bartalis Ágoston, Benes Barabás (+), Benes Gizella, Bíró László, Bíró Gizella, Bíró Sz. Ilona, Bíró Vince, Birta Edit, Csáki Teréz (+), Eröss Anna, Élthes Éva, Farkas Angyal, Farkas Erzsébet, Farkas István (+), Ferencz András, Ferencz Attila, Ferencz László, Ferencz Jeremiás, Gegő Jolán, Gegő Károly (+), Gegő Gizella, Gegő Zoltán, Gidró Vilmos, Gyenge Árpád, Jaszenovics Miklós, Hajdú József (+), Hajdú Rozália, Kába Ágoston (+), Kálmán Gizella (+), Kálmán József (+), Kedves Mária, Kedves Tamás, Kosza Ernő, Kosza Veronika, Kosza Veronika, Kozma Vince, László János, Lukács Erzsébet, Lukács Antal, Lukács Béla (+), Mákszem Rozália, Márton Anna (+), Márton Domokos, Márton Imre, Mészáros Irén, Mihály Mária, Németh Piroska, Péter Anna, Péter Veronika, Petres Erzsébet, Simon Zakariás, Süket László, Szabó Árpád (+), Szabó Ferenc, Szabó Gizella, Szekeres Gizella, Szekeres Olga, Szekeres Zakariás, Szopos Emil, Szopos László, Szopos Zoltán, Szőcs Béla (+), Vízi Anna, Vízi András, Vízi Gizella, Vízi Gizella, Vízi Irén, Vízi Vilma, Vízi Vitus (+).

Az 1959-ben születettek: Ábrahám Irma, Albert Valéria, Ambrus Erzsébet, Barabás Anna, Bíró Jeremiás, Boldizsár Vilmos, Both István, Both Jolán, Both Vince, Eröss László, Farkas Árpád, Farkas Csaba, Farkas Ibolya, Farkas József, Gábor Piroska, Gegő Árpád, Gidró Ferenc, Gidró Géza, Gyenge Irén, Jaszenovics Csaba, Kába Imre, Kálmán István, Karda Gy. Ilona, Karda J. Ilona, Karda K. Ilona, Kató János, Kopacz Miklós, Kosza Irén, Kosza János, Kosza Rozália, Kovács József, Lukács Jolán, Magyar Gyöngyvér, Márton Ilona, Márton István, Mészáros Rozália, Mihály Péter, Páll Anna, Péter Zoltán, Szabó Ibolya, Szabó Mihály, Szopos Teréz, Tompa Irma, Vízi Gizella, Vízi József.

Az 1969-ben születettek: Albert Attila, Baricz Katalin, Balázs Aranka, Bács Éva, Bács Judit, Bálint Attila, Bálint Edit, Bálint József, Bálint Zoltán, Bíró V. Emma, Bíró Z. Emma, Bíró Edit, Bíró Ildikó, Bíró Jolán, Bíró Tibor,

Bíró Vilmos, Both Ilona, Both Mária, Böjte Gyárfás, Dacó Zoltán, Domán István, Eröss Tibor, Farkas Edit, Farkas Ilona, Farkas János, Farkas Jolán, Farkas Matild, Gál Aranka, Gegő Ildikó, Gegő Piroska, Gidró László, Gidró Magdolna, Gyenge Árpád, Gyenge Csilla, Gyenge Matild, Hajdú István, Isztojka József, Kacsó István, Kajtár Anna, Karda Csaba, Karda Zoltán, Kába István, Kálmán Julianna, Kedves Etelka, Kedves Tibor, Kelemen Levente, Kovács Erzsébet, Kurkó Jolán, László Zoltán, Mákszem László, Márton Gizella, Márton Jenő, Márton Katalin, Mátyás Zoltán, Miklós Sándor, Puskás Mária, Sándor Mátyás, Simon Imre, Simon István, Simon Vilmos, Sinka Teréz, Sebestyén Gizella, Szabó Balázs Éva,

Szabó Vilmos, Szász Hajnal, Szekeres Jolán, Szőcs László, Vaslabán Katalin, Vencser Margit, Vízi Ilona, Vízi József, Vízi Tibor, Zágony Ágnes, Zerkula Ibolya, Zsók Enikő.

Szőcs László

ISMERJÜK MEG TESTVÉRTELEPÜLÉSEINKET

MERNYÉN A FŰVÓSZENEKARRAL

Július elején egy 10 napos körútra indultunk Magyarországra a karcfalvi gyermek-fűvószenekarral.

Fő úticélunk Mernye volt, falunk egyik testvértelepülése Somogy megyében. Ide falunapra érkeztünk, ahol július 4-én zenés ébresztőt adtunk, majd délután egy órás koncerttel szórakoztattuk az összegyűlt ünneplő közönséget. A további napokban szabadon élvezhettük a Balaton kellemes vizét, ahol sokat fürödtünk, vízbicikliztünk, fociztunk. A kirándulásunk során elmentünk a másik testvértelepülésre, Fertőrákosra, ahol hajókáztunk a Fertő-tavon, majd zenéltünk a Kőfőjében. Ottlétünk során az Igali termálfürdőt is kipróbálhattuk, és mivel zenészek voltunk, a fürdőbejáratánál

koncertet is adtunk, ingyen csúszdázás ellenében. Meglátogattuk Somogy megye megyeszékhelyét, Kaposvárt és ott zenéltünk a templom előtt, ahová a mernyei mazsorettek is elkísértek, és közös produkción léptünk fel.

Nagyon hamar elteltek ezek a napok, és már indulni is kellett haza. Hogy ne legyen olyan hosszú hazafele az út, még

tettünk egy kis kitérőt Mezőfény fele, ahol nagy szeretettel vártak az ottani fűvós ismerőseink, és este 8 órakor koncertztünk a művelődési ház udvarán. Nagy meglepetésünkre közös táncházzal folytatódott az este, majd másnap délelőtt 10 órakor indultunk a végső cél fele Karcfalvára.

Amint a beszámolómból is kitűnik nem volt éppen olyan sok szabadidőnk, hiszen majdnem minden nap elő kellett vegyünk a fényes hangszereinket, de fűjtük szívesen, mert másképp lehet, hogy nem is tudtunk volna ezekre a gyönyörű helyekre eljutni.

Gábor Szidónia

HELVÉCIA

A Kecskemét szomszédságában lévő testvértelepülésen járva nem mehetünk el onnan anélkül, hogy ne látogatnánk meg Magyarország legnagyobb élővirág kertészetét. A környék éghajlatának köszönhetően a sárga homokos talajon az élő növények kedvező feltételek mellett fejlődhetnek a kertészetben dolgozó több mint 40 munkás szorgos keze alatt.

Hegedéné Szebellédi Zsuzsa kertészmérnök és férje irányításával több mint 20 éve 12 hektáron folyik a munka, millió számra gondozzák, nevelik a szebbnél-szebb élő virágokat. Tíz hektáron termesztik a cserepes és konténeres dísnövényeket. Ezen belül sziklakerti, virágágyai és árnyéki élőket, fűszer-

növényeket, mocsári és vízinövényeket, díszfüveket, bambuszokat és cserjéket állítanak elő. A termesztés jellegéből adódóan kizárólag Kertészeti Árudákat, Parképítőket és viszonteladókat szolgálnak ki. Szaporító részlegük is van, ahol nagy körültekintéssel és hozzáértéssel dolgoznak a szakemberek, hisz erre a célra Hollandiából és Németországból hoznak értékes anyagokat.

Tavasszal főleg az eladással foglalkoznak, kamionos tételekben belföldre és külföldre egyaránt szállítanak. Csehországba, Romániába, Horvátországba, Szerbiába, Ukrajnába és Svédországba viszik e dendrológiai parknak is beillő telepükről a virágokat. Szívesen látnók

testvértelepülésünk kertész szakembereit mi is, hogy szakmai tanácsadással (és néhány értékes virággal) megszeressék községünkben is az egyre népszerűbb élővirág és sziklakertészet kultuszát. Bizonyára a környékbéli kertész szakemberek sem zárkoznának el egy ilyen tapasztalatcserétől.

N.Sz.)

ZÉTÉNYBEN TÁBOROZTUNK

Testvértelepülésünkön, a szlovákiai Zétényben táboroztunk ez év július 2-8 között, Babos- Darvas Annamária történelem -, és Balázs Réka biológia tanárnők vezetésével.

Ez az egy hét csodálatosan telt, nagy örömmel fogadtak a zétényiek. Ebben a táborban rajtunk kívül még részt vett több tanuló Helvécia- ciáról, Versecről és Jánosiról is. Megérkezésünk és fogadtatásunk után ismerkedtünk a többiekkel a kultúrotthonban, majd mindannyian diszkóba mentünk.

A második napon egy cseppkőbar-

langot látogattunk meg, ahol szép dolgokat és érdekességeket láttunk, majd délután Kassára vittek a szervezők. Vendéglátóink gondoskodtak arról, hogy ne unjunk magunkat. Ezért a következő napon Borsiba, II. Rákóczi Ferenc szülőfalujába látogattunk el, ahol a kastélyban sok történelmi dolgot tanultunk meg.

Vasárnap reggel szentmisén vettünk részt, majd a falut és nevezetességeit mutatták be nekünk. Délután a Tájház avatására hívtak meg, ahol természetesen mi székely ruhában jelentünk meg. Később kézművészeti foglalkozás volt a kultúrotthonban, ahol nagy szeretettel és türelemmel tanítottak különféle dolgokra. Különben ezen a napon volt Zétényben a

falunap, este utcabál, ahová mi is elmentünk és ismerkedtünk a zétényiekkel. Közben táncoltunk, szórakozunk, mindenki a maga módján, de felügyelet mellett.

Királyhelmece-re is ellátogattunk egy vasaló-múzeumba, ahol sok szép dolgot láttunk.

Időközben átruccantunk egy kis időre a magyarországi Sárospatakra, ahol hajókáztunk, strandoltunk és nagyon jól éreztük magunkat.

Ez a táborozás hasznos volt számunkra, nagyon jól telt, sok barátot szereztünk, és abban reménykedünk, hogy lesz még alkalmunk ellátogatni Zéténybe.

Gidró Melinda

FERTŐRÁKOS

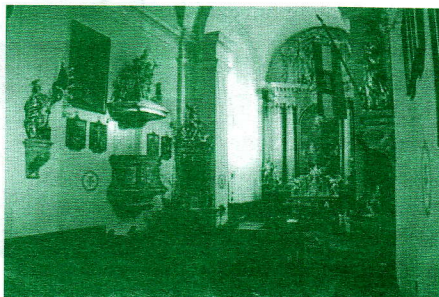
A települést külön nem kell bemutatnunk olvasóinknak, hisz megtettük azt az előző év augusztusi lapszámunkban.

A község közvetlen a magyar-osztrák határ mentén, a Fertő partján elterülő település. Lakóinak száma meghaladja a 2000-et. Talán nem véletlen, hogy a községvezetők egykor egymásra találtak, ugyanis több hasonlóság van például a *templomtörténettel* kapcsolatban a két település között.

Nos ezúttal tallózunk Stefánka László tollából, amely úti kalauzként szolgál az oda látogatóknak, de amint azt Palkovits János polgármester a „NÉZELŐ-DÉS FERTŐRÁKOSON” című turisztikai kiadvány bevezetőjében írja, egyben ízelítőt nyújt azoknak is, akik még csak ezután szándékoznak odalátogatni.

Amint a tájékoztatóból kitűnik, egyes források szerint a településnek már az 1240-es, 1300-as években is volt temploma, amit a Boldogságos Szűznek szenteltek. Az ásatások folyamán Árpád-kori templom maradványait találták meg, amely a jelenleginél jóval kisebb volt, de 1596-ban már új templomról írnak a források, amelyet későbbi tatarozása után

Sz. Miklós tiszteletére szenteltek fel. 1662-ben ennek a templomnak nagy részét lebontották és a mostani szentéllyel megnagyobbították, amelyet 1668 szeptember 3-án Szegedi Ferenc váci püspök

szentelt fel.

1683-ban a Bécs ostromára felvonuló török sereg a templomot felégette. A torony megrongálódott, a harangokat elvitték, a boltozat bedőlt, az oltárok elégték, a szószék és a templom többi berendezése elpusztult. A török dúlás után a templomot helyreállították és újra szentelték, amelynek védőszentje továbbra is Szent Miklós maradt. Az utolsó nagyobb átalakítás 1777-ben történt (Karcfalván 1720-ban, 1796-ban), de a későbbiekben még több alapos megújításon ment keresztül.

A mai templom a község minden pontjáról jól látható. A nyugati oldalra épített négyszögletes tornya a magassága miatt karcsúnak tűnik. A tornyon körbefutó erkély egyben megfigyelőhelyként is szolgált a külső támadások felderítésére. (Akárcsak Karcfalván a gyilok-folyósó). A templom falai 1,5 méter vastagok. Maga az épület kettős csarnok. A hajó és a szentély szakaszait pillérek határolják. A szentély jobboldali falában lévő nagy mélyedés a papság ülőhelye volt.

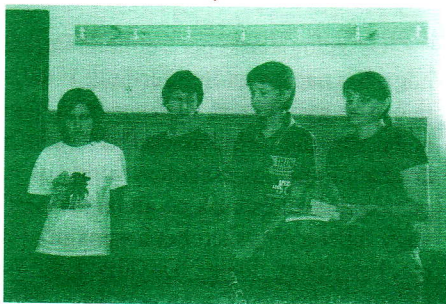
A belső berendezés barokk, körüljárható főoltárral, amely Krisztus mennybemenetelét ábrázolja. A szép kivitelezésű szobrokon kívül a templomi berendezés egyik értékes darabja a domborműves szószék, valamint a sekrestyében található keresztelő medence. Az oltárkép két oldalán Szent István és Szent Imre, az oltár fölött Szent Miklós püspök szobra áll.

Reméljük, a közeljövőben a karcfalviak személyesen is megismerkedhetnek az ottani templom bővebb történetével.

N.Sz.

A SALZBURG CSAPAT ÉLMÉNYBESZÁMOLÓJA

Örömmel vettük tudomásul, hogy hatodikok lettünk a Sötörés című vetélkedőn és ezzel egy 6 napos tábort nyertünk. A csapatunk neve Salzburg (jelentése Sóvár, ausztriai város) tagjai Gábor Szidónia, Bartalis Levente és Both

Csaba. A karcfalvi Mártonffy György Általános Iskola VII. osztályos tanulói vagyunk, a vezetőnk Balázs Réka biológia tanárnő. A táborozás június 19-25 között történt.

Első nap mi voltunk a második csapat, akik megérkeztünk *Homoródszentpálra*, ott felhúztuk a sátrat és vártuk a többi csapatot. Mikor mindenki megérkezett, akkor minden csapat bemutatkozott és elmentünk sétálni a Halastavak körül, hol különböző madarakat

(búbos vöcsök, szürke- és vörös gém, nádi sármány, golya töcs) és növényeket (kígyószisz, nád) figyelhettünk meg, majd fürödtünk a Nagy- Homoród patakban. Estefele játszottunk, énekeltünk a táborúzzal mellett. Második nap átmentünk Homoródkarácsonyfalvára, ahol megnéztük a református templomot és az Erzsébet királynő emlékművét, a Dungó feredőnél megmártottuk a lábunkat, majd a Szelidgesztenye-ligeten ebédeltünk. Mikor visszaértünk a sátorhelyünkre ott főztünk egy burgonya gulyást, és aki akart az még fürödhetett a patakban. Este a táborúzzal mellet énekeltünk, játszottunk, vicceket mondtunk. Harmadik nap felkeltünk és mindent összepakoltunk, majd elindultunk Alsósófalvára. Útközben megnéztük Orbán Balázs sírját, a székely kapukat Szejkefürdön, Tamási Áron szülőfaluját, Farkaslakát és ott a sírját. Végül megérkeztünk az Alsósófalvi óvodához, ahol lepakoltunk és megnéztük az Alsósófalvi Sükösd Ferenc Általános Iskolát, ahol ki voltak rakva a legjobb munkák, amit a vetélkedőn készítettünk, és azután az informatika teremben internetezhet-

tünk, aminek mindenki nagyon örvendett. Délután az iskola udvarán jól kézilabdáztunk. Negyedik nap megnéztük a Sós-szorost, majd átmentünk Parajdra és vissza fele lehetett fürödni a Küküllőben. Este pedig táncház volt, ahol sóvidéki táncot és népdalokat tanultunk, ez nagyon jó volt, mert mostmár nem csak a felcsíki táncot tudjuk. Ötödik nap felmentünk a Siklód-kőhöz 1025 m magasra, csak az volt a baj, hogy esős idő volt és gyenge volt a kilátás. Hazafele esett az eső, jól megáztunk sárosak voltunk, de ez egy nagy élmény volt.

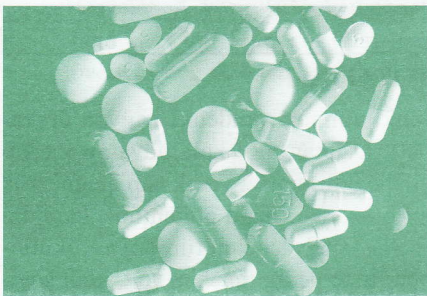
Este az utolsó közös buli volt, ahol mindenki táncolt jól érezte magát. Hatodik és egyben az utolsó nap megérkeztünk a meghívott csapatok és megtörtént a kiértékelés, amit mindenki izgatottan hallgatott. A kiértékelés után Parajdon megnéztük a sóbányát, és fürödtünk a sós vizű strandon, hiszen ennek a versenynek a „só” volt a témája.

Élményekben gazdag tarisznnyával értünk haza, és volt bőven, mit mesélni az itthon maradt osztálytársainknak, valamint a családjaink többi tagjainak.

Gábor Szidónia

BÖNGÉSZDE

A Hargita Népe napilap augusztus 3.-i számában Mitől drágul a hulladékszállítás? Címmel interjút közöl Steigerwald Tiborral, az AVE helyi ügyvezetőjével. Ebből a beszélgetésből közlünk egy, a számunkra is figyelemre méltó részletet azzal kapcsolatban, hogy mi várható a jövőben: „Nagyon fontos, hogy az emberekben tudatosodjon, meg kell változtatniuk bizonyos korábbi szokásaikat. Be kell látni, hogy ma már nem hordható az erdőbe, a patakokba a szemét.(...) a hulladékgyűjtésben is az Európa által járt utat kell követni. El kell fogadni végre, hogy a hulladékszállítás ugyanolyan közszolgáltatás, mint a víz-, villany-, gázszolgáltatás. Igaz ugyan, hogy ez más jellegű, hiszen míg a csövön, vezetéken érkező szolgáltatás a lakosság felé „folyik”, addig az általunk végzett munka során a polgárokat felesleges dolgaitól szabadítjuk meg. Ennek pedig tetemes költségei vannak, amit a hulladék „termelőinek” kell megfizetniük.”

Napjainkban egyre többen nyúlnak táskájukba gyógyszerért, s így a tabletták nyelése életformává vált. A túlzott gyógyszerfogyasztás, főleg indokolatlan esetben, minden orvosi javallat nélkül ártalmassá válik. Tudni kell, hogy a legártatlanabbnak tűnő gyógyszer is, a helytelen és hosszas szedés után ártalmassá válhat.

Vannak gyógyszerek, mint például a nyugtatók, antipszichikumok, vagy egyes erős fájdalomcsillapítók hosszas szedés után függőség alakul ki. Ez azt jelenti, hogy a kívánt hatás eléréséhez egyre nagyobb adagokat kell bevenni. Ez lassan túladagoláshoz vezet, krónikus mérgezéshez, ami nagyon súlyos következményekkel végződhet. Másrészt, a gyógyszerfüggő ha nem kapja meg az adagját, elvonási tünetek jelentkeznek, ami a maga módján ugyancsak betegség, amit kezelni kell.

SZEREDÁBAN KARCFALVA SZEMETE!

- Beszélgetés Kozma Ervin alpolgármesterrel -

- Július közepétől a községünkben összegyűjtött szemetet Csíkszeredába szállítják. Miért?

- Az Európai Unió követelményeinek megfelelően az összes vidéki szeméttárolót be kellett zárni. A határidőt ez év július 15.-ig szabták meg. Ezek után, tehát e dátumtól már a dánfalvi tárolóba

sem lehet szemetet szállítani, azt is be kellett zárni. Egyetlen lehetőség ahová fogadják, a csíkszeredai tároló, de az is csak bizonyos határidőig működhet.

- Anyagilag ez milyen mértékben érinti a polgármesteri hivatalt és az egyéni háztartásokat?

- Éppen az említettek miatt a szemétszállítás többletköltséget jelent az önkormányzatnak, a lakosságnak. Ha létre jött volna felesíkon egy modern, EU-s normáknak megfelelő tároló, talán olcsóbban megúsztuk volna. Így a polgármesteri hivatal az AVE-Huron csíkszeredai szolgáltatóval kötött szerződést az elszállításra. Ebben az évben 1 hónapra 2,60 lejbe kerül személyenként. Tehát egy négytagú családnak például egy évre 124,80 lejt kell fizetnie a polgármesteri hivatalnál, amit teljes egészében

átutalunk a szolgáltatónak. A szemétszállítás ára csak akkor változik, ha a szolgáltató többet kér érte, vagy esetleg még messzibbre kell majd az összegyűjtött hulladékot elszállítani. Megjegyzem, hogy minden háztartásnak köteles igénybe vennie a szolgáltatást, ami havonta kétszer történik községünkben.

- Mi a helyzet a határban lévő ideiglenes szemételepekkel?

- A szabályoknak megfelelően felszámoltuk ezeket, tiltó táblákat helyezve el, ahová tilos szemetet vinni. A környezetvédők komoly büntetéseket helyeztek kilátásba az önkormányzatoknak, de megtalálják annak módját, hogy egyéni leg is bírságozjanak.

Hangsúlyozom, hogy nem helyi kezdeményezés ez az intézkedés, de mindannyiunknak alkalmazkodni kell az előírt szabályokhoz. Ehhez pedig mentalitásváltozásra van szükség, mert még mindig vannak, akik „nem lássák, nem bánják” alapon szennyezik folyóvizeinket, környezetünket. Éppen ezért csak közös összefogással, egymást figyelmeztetve tudunk rendet tartani, és településünk tisztaságát megőrizni.

Lejegyezte: Szőcs László

A TÚLZOTT GYÓGYSZER FOGYASZTÁS KOCKÁZATA

A túlzott gyógyszerfogyasztást számtalan pszicho-szociális tényező előidézi, a megfeszített munka, a bizonyítani akarás, az életmód, a bioritmus megváltozása, az álmatlanság, a munkahelyi és családi konfliktusok stb. esetén gyakran nyúlnak stressz oldó, altató vagy más serkentő tabletták után.

A gyógyszerek többsége a májon keresztül választódik ki, és bármennyire is törekednek a modern gyógyszer gyártók minél kevesebb mellékhatással rendelkező gyógyszert előállítani, ideális gyógyszer nincs, mellékhatásaik előbb-utóbb valamilyen formában jelentkeznek. Léteznek azonban olyan helyzetek, amikor egy betegség, vagy társbetegségek esetén az orvos javallatára több gyógyszert kell az adott esetben használni, de ilyenkor a gyógyulás elérésével az adagokat a lehető legalacsonyabb szinten kell tartani.

Összefoglalásképpen elmondhatjuk, hogy bár nagy a gyógyszertárak kínálat és sok gyógyszert lehet recept nélkül is beszerezni, minden esetben először konzultáljunk a családorvosunkkal a panaszainkról és csak az általa javasolt, vagy felírt gyógyszereket használjuk jól meghatározott ideig. Ugyanakkor léteznek betegségek, amelyek egy életre szóló gyógyszer kezelést igényelnek, pl. cukorbetegség, magas vérnyomás, vagy különféle szívbetegségek stb. Ilyen esetben mi, orvosok gyakran ellenőrizzük az ilyen beteget, és szem előtt tartjuk egy megfelelő életminőség biztosítását az illető beteg számára.

Dr. Waczel Attila főorvos

AZ ÁLLATOK TISZTÁNTARTÁSÁRÓL

Állataink tisztántartásával rengeteg betegség megelőzhető; ezt magyarázhatjuk néhány kóros állapot etiológiájának vizsgálatával. Napjainkban talán legelterjedtebb a szarvasmarhák körében a tőgygyulladás, melynek során kórokozók hatolnak be a bimbócsatornába és elárasztják a tőgy szövetét. Az így létrejött gyulladás során megváltozik a tőgyszövet, valamint az általa termelt tej fizikai, kémiai és mikrobiológiai állapota.

A tőgygyulladás két típusát ismerjük: klinikai és szubklinikai tőgygyulladás. Szubklinikai alatt értjük, ha a tőgy és a tej látszólag egészséges, de valójában romlik a tej minősége, mert csökken a fehérje tartalma, csökken az eltarthatósága és növekszik a savassága. (Ezzel magyarázható, hogy ha próbát vesznek a tejből elfogadhatatlannak minősül, kicsapódik).

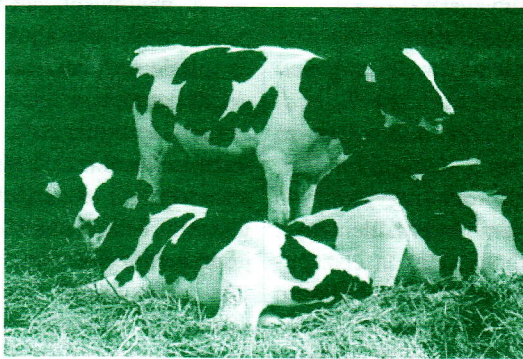
Klinikai tőgygyulladásról beszélünk, ha a tőgy szövete megduzzad, forró és érzékeny lesz, a tejben pelyhek, zavarosodás, csapadékok jelennek meg, színe a normálistól eltérővé válik.

A betegség fő oka a fekhely valamint a tőgy nem megfelelő tisztántartása. Ha az állat nedves, trágyás, almozatlan helyen fekszik, a trágya, a vizelet, a meleg ideális talaj egy tucat baktérium számára, (pl. E. coli, Staph. aureus, Strep. uberis, A pyogenes) a tőgy valódi baktériumpárnával érintkezik.

A bacilusok a tőgyre telepednek, ahonnan fejés közben kerülnek a tőgy negyed belsejébe. Gyakori trágyakihor-

dással és bealmozással csökkenthetjük a baktériumok számára kedvező körülményeket, azaz a kórokozók nem tudnak az alomban nagymértékben elszaporodni. A fejés végi tőgybimbó-fürösztés jó csí-

raölő, filmképző szerrel egyrészt a fejés közben a bimbóra került baktériumokat pusztítja el, de ami ennél is fontosabb, a bimbót is védi két fejés közötti időben, amikor a patogének rákerülnének. A fejő keze is lehet a fertőzés forrása, ezért a fejést alapos kézmosásnak kell megelőznie. A tőgybimbó záróizma, az elsődleges védekezőszerv, a fejés után még 1-1,5 óráig laza, ennyi ideig kellene a tehenet a fejés után takarmányozással még állva tartani, hogy elkerüljük a baktériumok tőgybe jutását. Nyilvánvaló, hogy a fájós lábú állat a helyére érve azonnal lefekszik pihenni, tehát a sántaság nemcsak közvetve, hanem közvetlenül is hozzájárul a tőgybetegség kialakulásához. Mit tehetünk a fertőző lábvég-megbetegedések ellen? A szarvasmarha körmeinek átlagos növekedése havonta 5-6 mm, ami egy év alatt már nagymértékben módosítja a köröm szögét, túlterheli a sarokszarut, fokozza a talpfekély kialakulását és rontja az álla-

tok mozgásképességét. Kedvező esetben évente 2 alkalommal ajánlatos elvégezni a köröm ápolását. A száraz padozatok és az állatok fekvőhelyének napi tisztántartása és almozása a baktériumos eredetű

csülökbetegségek kialakulását jelentősen csökkenti. Hisz az ember talpa is kifehélyesedne, ha egész nap ammónia és egyéb maró hatású anyagban kellene állnia, nem is beszélve

az apró, szinte észrevétlen sérülésekről, ahol a baktériumok szépen felvándorolnak, és ellepik az egészséges szöveteket, majd sántaságot eredményeznek. Alomként száraz szalma, gyaluforgács vagy fűrészpor ajánlott, elkerülendő a koptató hatású, betonpadozatok használata. Kötött tartású állatoknál rövidesen kialakulnak a láb felépítésének rendellenességei és általában maradandó mozgáskárosodást okoznak. A folyamat mérsékelhető alkalmanként mozgás biztosításával.

Kevés odafigyeléssel tehát megőrizhetjük állataink jó közérzetét, elkerülhetjük megbetegedéseik egy részét, ami hozzájárul a termelés növeléséhez.

Antal Lilla

NÉHÁNY TUDNIVALÓ A BARNA MEDVÉRŐL

A nyár folyamán nem egyszer hallottuk, hogy a medve több helyen garázdálkodott, méhkaptárakat vagy nyaralókat tört fel. Mit kell tudni erről a vadról, kérdeztük Kedves László vadgazdálkodási szakembert.

Először is szeretném hangsúlyozni, hogy a községünkhöz tartozó erdős területeken már jó ideje a barnamedve neki

megfelelő életteret talált. Főleg a sűrű, bozotos területeket kedveli, de messze eltávolodik barlangjától, kizárólag élelemszerzés céljából. Általában növényevő állat, friss fűvel, málnával, áfonyával, vagy más erdei gyümölcscsel táplálkozik, de szeretettel bontja ki a hangyabolyokat és a méhkaptárakat. Sajnos, ha egyszer rákap a mézre, nehéz leszoknia róla. Megtámadja, és zsákmányul ejti az erdőn elkószált háziállatokat, vagy ritka esetben betör az erdei szállásra is, ha érez valami neki való ételmezt. Hangsúlyozom, hogy kimondottan vérmedve, mint külön faj nincs, de az éhség sokszor rákényszeríti a háziállatok elfogására.

Rendkívüli viselkedését sok zavaró tényező befolyásolja, mint például az erdőkitermelésnél használt motorfűrész zaja, vagy az élettere körzetében történő

építkezések. Ezért „idegesebb” például a bocsos medve. Megtörténik, hogy már előzőleg megzavarták, és ha pihenés közben véletlenül találkozunk vele a sűrűben, rámelegyünk, könnyen baj lehet belőle.

Gondolom, senki sem örvend egy medvével való találkozásnak. Mit kell tennünk, hogy ne kerüljünk útjába?

A medve szaglása, hallása kiváló, látása azonban nem a legjobb. Ezért ajánlatos, hogy gomba, vagy erdei gyümölcs szedésekor zajosak legyünk és lehetőleg ne menjünk egyedül. A patak mentén még nagyobb zajjal járjunk, mert a patak csobogása miatt kevésbé hallja meg az ember közeledését. Ha távolabbról zajt hall, ő maga menekül és nem támad.

Nálunk milyen erdőrészekeken kell jobban tartani a medvétől?

(folytatás a 14. oldalon)

(folytatás a 13. oldalról)

A karcfalvi részen a Kövespatak és a nagyloki borvíz környékén, valamint Ostoros tetőn jár gyakrabban a mackó, a jenőfalvi részen pedig Csíkmagasa környéke, a vadkéstövi borvízforrás közelében és Hosszúbükk, ahol gyakrabban találkozhatunk medvével.

Olyan hírek is keringenek, hogy idegen, távoli erdős területekről, mint például Brassó környékéről vagy Tusnádfürdőről telepítették hozzánk a kukázó medvéket, ezért lehet többször látni őket.

Határozottan állítom, hogy erről szó sincs ez csak az emberek szüleménye. Az viszont igaz, hogy nagyon elszaporodtak, az állomány az optimális létszám fölött van. Ezért találkozhatunk gyakrabban velük. Kilövésük azonban bonyolult folyamat, az engedélyek beszerzése nagyon nehézkes, de a nemzetgazdaság szempontjából is jelentős valuta tartalmat képeznek. Különböző egy adott erdős terület értékét a fatömeg, de a benne lévő vadállomány is meghatározza.

Kérdezett: Németh Sz.

RÉGI KALENDÁRIUMOKBÓL TALLÓZVA (Szólások, mondások)

Meghalt a szomszédja, nincs aki dicsérje = olyan emberre mondják, aki önmagát dicséri.

Akkorát aludt, mint egy szünyögláb = nagyon rövid ideig aludt.

Sót vet a tűzre = csillapítja az indulatokat, békíti.

Sötétben hegedülő = alamuszi, alattomos.

Ölben viszik ki ugatni a kutyát = nagy sár, vagy nagyon rossz idő van.

Az ördögöt is be tudná meszelni = ért hozzá, hogy sokkal kedvezőbb színben tüntessen fel valamit, mint amilyen az a valóságban.

Bevágja az öreget = övé az utolsó szó.

A padlásra jár nevetni = soha sincs jókedve, mindig komor, mogorva.

RECEPTEK TÉLI ELTEVÉSRE

Ételizetítő paprikából

Jól érett, hegyes piros (Kapia) paprikát veszünk és hozzá néhány húsos, érett paradicsompaprikát.

A megmosott, leszikkasztott, megtisztított paprikahúst ledaráljuk a húsról. Megmérjük és minden kilóhoz 20 dkg sót teszünk. Kevergetjük, amíg a só felolvad, akkor kisebb, jól záró üvegekbe rakjuk és lezárjuk. Az ételeknek szép színt és finom ízt ad. Szinte teljesen helyettesíti a pirospaprikát. Az ételek elkészítésénél a sózásra vigyázni kell. Ha húshoz használjuk, a sót teljesen mellőzzük.

Nyers gomba sóban

Az alaposan megtisztított gombát megmossuk, leszűrjük, és abroszon leszikkasztjuk. Üvegekbe rakjuk, és annyi sót hintünk rá, hogy a gomba tetejét teljesen ellepje. Az üveget hűvös helyre állítjuk. Néhány nap múlva 2-3 üveg tartalmát összeöntjük, és a gombát újrasózzuk úgy, hogy a sós lé, amely képződik, teljesen ellepje.

Használat előtt két nappal a gombát hűvös helyen, többször váltott vízben ki kell áztatni.

Gombasaláta ecetben

Rizikét, fenyőalját, galambgombát, rókagombát – tehát kemény húsu gombákat – tehetünk el savanyúságnak.

A gombát alaposan megtisztítjuk, megmossuk és enyhén sós vízben, a forrástól számítva 10 percig főzzük. Leszűrjük, hozzákeverünk tetszés szerinti mennyiségben, vékonyra szeletelt fehér hagymát és lazán üvegekbe rakjuk. Ha szorosan rakjuk, megnyálkásodik.

Összeforralunk kétharmad rész vizet egyharmad rész ecettel, csipet borsot, kevés köménymagot, cukrot, mustármagot teszünk hozzá. Miután felforrt, hozzáadunk egy kiskanál szalicilt és a forró ecetet a gombára merjük. Lekötjük és száraz gőzbe tesszük.

Szeder nyersen eltéve

Két kg megmosott, alaposan lecsepegtetett szederhez 1 kg cukrot és 0,5 dkg szalicilt keverünk, hűvös helyen tartjuk, amíg a cukor felolvad. Akkor üvegekbe rakjuk és lekötjük.

TINTA A KALAMÁRISBAN

A napokban, mindjárt a választások után, a könyvespolcomon rendezgettem, amikor tekintetem megállapodott az öreg kalamárison, amely a múlt században a falu jegyzőjének birtokában volt.

Megpillantván az öreg kalamárist a könyvespolcomon, eszembe jutott a dal:

„Jaj be nagy a kalamáris,
Talán mártott abból más is!”

Természetesen, a fiskálisra gondoltam, aki nagy mártogató volt.

Az igazság az, hogy kisiskolás koromban ugyan már nem volt használatban a palatábla, de a tintásüveg mindig ott volt a táskánkban, illetve a tarisznyánkban. A szépírást akkoriban pennával, tollszárral gyakoroltuk, mintha a tanító néni jegyzőnek készített volna bennünket, akik egész életünkben majd jegyzőkönyveket és adásvételi szerződéseket írunk a községházán. A tintásüveg azonban mindig magával hordozta a veszélyt, pontosabban a tintásüveg hordozása bizonyos veszélyekkel járt. Néha bizony összemazgatoltuk magunkat, nagy tintapacák éktelenkedtek a szépírási füzetünkben. A tinta használata óriási felelősséggel járt akkoriban, például, ha valaki a tankönyvek első oldalán lévő Sztálinból bohócot rajzolt, attól a tanító néni epilepsziás rohamokat kapott, és feljelentette magát a milicián. A szerencse az volt, hogy akkoriban a milicista éppen a tanító néni biztonságát vigyázta a gumibottal, de volt neki más fegyvere is. Tény, hogy a tanító néni sokszor el-elszaladt az őrre, hogy feljelentsen magát, de amikor visszatért az osztályba, látszott rajta, hogy teljesen ki van engesztelődve.

De ne kalandozzunk el, maradjunk a kalamárisnál, a tintásüvegnél, amelybe annak idején sokan mártogattak, de az utóbbi időben, mivel a golyóstoll egy magyar feltalálónak köszönhetően divatba jött, teljesen kiszáradt. Igen, a kalamáris alján porrá száradt tinta jelezte, hogy valamikor e tárgynak – akárcsak a mellette lévő itatóspapírnak is – nagy-nagy köze volt az írásbeliséghez.

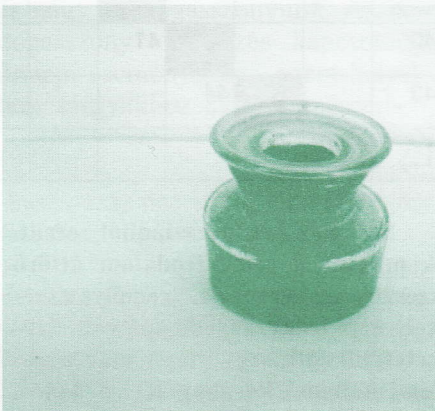
Ha beszélhetünk helyzetekről, amikor a nosztalgia erőt vesz az emberen, akkor elérkezett a pillanat. Hej, ha még egyszer pennával szerelmeslevelet írhatnék az ezer székely leány egyikéhez! – tört fel belőlem a sóhaj. Magamhoz szorítottam a kalamárist, és indultam azonnal az üzletbe, ahol írószereket árúsítanak.

A kislány miközben a mindennapos

keresztretjvényét fejtegette, pillantásra méltatott, és megvetően mondta: Tessék!

- Nem is tudom, hogy kezdjem! – szorongattam zsebemben a kalamárist. – Tudja, a mi nemzedékünk még pennával, tollszemmel gyakorolt, de most is, ehhez nem fér kétség, két l-lel írjuk le, hogy toll, és két n-nel, hogy penna...

A kislány szúrós tekintete azt fogalmazta meg, hogy azonnal térjek a tárgyra, ne okvetetlenkedjek, ne sületlenkedjek, ne nyeletlenkedjek stb. Azonnal hát a pultra tettem a kalamárist, és kifejezésre juttattam abbéli óhajomat, hogy a jobbikfajta kimérős tintából töltsön nekem ezer lejre. A kisasszony lenéző mosollyal, mély

megvetéssel nézett rám, és így szólt:

- Ne haragudjon, tőlem már sok mindent kértek, és adtam is, de tintát!? Uram, maga meg van tintásodva, miért nem kér pixet vagy kexet inkább?! Maga hol volt az utóbbi tíz-tizenöt évben? Ilyet már nem tartunk, uram, sajnálom, de nem szolgálhatok, még az kellene, hogy kicsi tölcserkével méregessük itt a tintát vagy a kániszmergát!

- Rendben van, de legalább akkor tollszemet vagy tollszárt kapok, ugye? – pofáztam vissza az elégedetlen vásárló jogán.

- Jó, hogy lúdtollat nem kér, uram! – kacagott fel nyerítve a nő, és elnézett valahová messze.

- Akkor adjon indigót és itatóspapírt! – emeltem fel a hangomat, majd hozzátettem: - Ha lenne maguknak egy kicsi üzleti szellemük, ha egy picikét is a vásárló kedvében járnának!

Éreztem, hogy a nyakamon feszülnek az erek, de azért az ajtóból még visszaszóltam:

- Mit gondol maga, Constantinescut, az államfőt mivel öntötték le szavazáskor, ha nem tintával?! Még hogy

nincs tinta az országban, mert kinyűgölöttünk! Talán azt hiszi, hogy az a tinta még a Ceausescu-időből való? Vagy ejsze csak protekciónak adogatunk a pult alól egy-egy üvegecskével, mi?!

A kisasszony nem bírta a kritikát és sírva fakadt. De én nem tágitottam, és a küszöbről az alábbiakat intéztem hozzá:

- Ejsze, hölgyem, azt akarja, hogy menjek metilinkékért a patikába?

*Ferencz Imre: Történelmi loárverés
Status Kiadó Csíkszereda 2005*

VICCEK

VADÁSZMESE

A székely meséli a komájának:

- A sivatagi barangolásaim során egyszer csak megpillantottam egy oroszánt. Sajnos fegyver nélkül voltam, csak kés volt nálam. Rávettem magam a nagy állatra, s gyorsan levágtam a lábait és a farkát.

- Miért nem vágta le a fejét?

Azt már valaki levágta.

TÖLTÖTT CSIRKE

A fiatalasszony első főzése alkalmával férje kívánságát teljesíti: töltött csirkét készít. Tálaláskor kibírhatatlan szagok terjengenek.

- Mivel töltötte meg? – kérdezi a férj.
Semmivel. Tele volt, amikor megvettem.

FOGADÁS A MOZIBAN

A székely bácsi és a rendőr egymás mellett nézi a filmet. Lóverseny van. Azt mondja a székely:

- Fogadjunk, hogy a 4-es fut be elsőnek!

Fogadnak, a székely megnyeri a fogadást.

- Na jól van – mondja a rendőr –, de árulja el, honnan tudta, hogy melyik szalad be elsőnek.

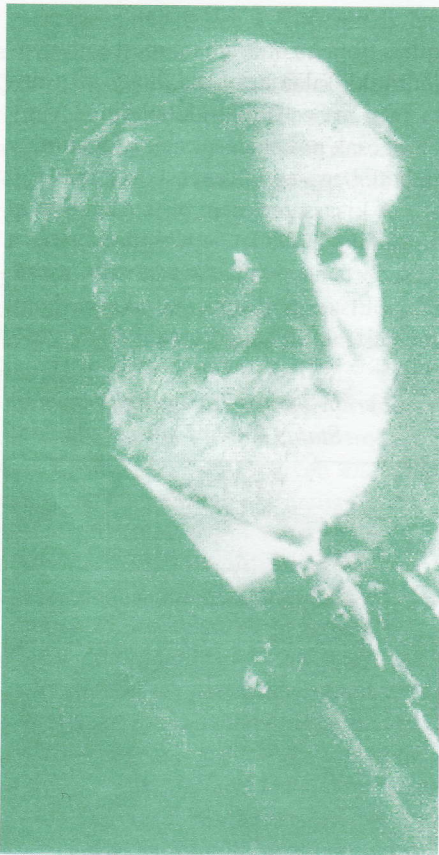
- Hát, instálom, láttam a délelőtti előadást is.

- A fene egye meg – mondja a rendőr –, én is láttam, de nem gondoltam, hogy most is az nyer.

TEFLONKÉS

- Mire jó a teflonkés?

- Zsír nélkül is lehet vele kenyeret kenni.

BENEDEK ELEK (1859 - 1929)

1	2	3	4		5	6	7	8	9		10	↘
11					12						13	
	14				15						16	
17									18			
		19						20				
21	22		23				24					
25		26		27						28		
29			30				31		32		33	
34						35				36		
37					38						39	
40				41								42
43			44						45			
↙												

Székeley katonacsaládból eredt. A magyar gyermekirodalom úttörő szerzője és szervezője. Személye a székeley népi irányzat jelképpé vált. Székeleyföldi folklórgyűjtését már egyetemi hallgató korában Kriza János, Orbán Balázs és Sebesi Job anyagával együtt adta ki a Kisfaludy Társaság.

Nem felelte el szülőföldjét akkor sem, amikor 1877-ben, tizennyolc éves korában Budapestre került bölcsészhallgatónak. Memoárjában lírai szavakkal örököltette meg a búcsú pillanatait. A vasúti kocsi ablakából ezzel a „szent fogadalom”-mal köszönt el tőle: „Tied a ...” (folytatása vízsz. 1 és függ. 17. számú sorok alatt.)

VÍZSZÍNTES: 11. Az áru burkolata. 12. Kelet-indiai pálinka. 13. Rangjelző. 14. Rászállni készteteti. 16. Az Osztrák-Magyar Monarchia idejében a közös intézmények megjelölése. 17. ... mosodája, gyermekvers. 18. André..., Nobel-díjas francia író. 19. Mexikói és kaliforniai folyó. 20. Szudáni tartomány vagy nádíróvessző keleten. 21. Nemzetiségek Tanácsa. 23. Kadmosz és Harmonia leánya az ógörög mitológiában. 24. Szabadalomlevél. 25. Világtáj. 27. Kellemetlen érzés. 28. ... generis, sajátos, egyedi-latinul. 29. Az eső esni kezd. 31. L.I.F. 33. Műszaki Egyetem. 34. ...izmus, minden szabály vagy tör-

vény tagadása. 35. Pénzt ad. 37. Mintázott kő. 38. Megegyező, hasonló. 40. ... Ferrer, amerikai filmszínész. 41. A malom kerekéhez vizet vezető sánc. 43. Lángol. 44. Írásművet elkészít. 45. Olvas-franciául.

FÜGGŐLEGES: 1. Saint, röviden. 2. ...jel, írásjel. 3. Írott szövege. 4. Olasz anatómus, az agyvelő egyik hídjának felfedezője. 5. Világtérkép. 6. Vízlágyító és tisztítórendszer. 7. Meg..., írásművet elkészítette. 8. E.A.I. 9. Délkelet. 10. Ópiumtinktúra. 15. Spanyol férfinév. 16. Titkon kinéz. 18. Get párja. 20. A felső végtagot mozgatja. 22. Mesés történet a térről. 24. Többféle alakban is előforduló. 26. Tas fia. 30. Visszasír! 32. Felegyenesedik. 35. Vékony műanyag lemez. 36. Forró, perzselő-románul. 38. Enged, tűr. 39. Alvadtvér-angolul. 41. Végtelen menü! 42. ... izmus, a vegyi folyamatok részletes leírása. 44. E nap.

SUDOKU

A Sudoku egy olyan négyzet, amelyben 81 mező van, kilenc vízszintes, kilenc pedig függőleges sorban. Ezenkívül a négyzet még fel van osztva kilenc kisebb négyzetre, amelyek – véletlenszerűen elosztva – 1-től 9-ig terjedő számokat kapnak. A számokat az üresen maradt kockákba kell elhelyezni 1-től 9-ig úgy, hogy kétszer ugyanaz a szám egyetlen vízszintes, egyetlen függőleges sorban, illetve egyetlen 3 x 3-as kis négyzetben sem szerepelhet.

Készítette: Kozma Anna

9		5						8
4			5	7		1		6
	2	7	6					4
	9	6			3	5	1	2
7		4		1		3		
2	1		9	8				4
	8	1			4			9
3			8					5
		2			7			6

SZÉKASZÓ

Szerkesztők:

Szabó Kázmér

Szöcs László

Németh Szilveszter

A nyomdai munkálatok az Alutus Rt. nyomdájában készültek